

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Oslo, 29.09.2016

Deres ref.:
16/3061

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/5451

Saksbehandler:
Benedikte Strøm/
Anne Kathrine Arnesen

Høringsuttalelse - Tiltak mot negative miljøeffekter av medikamentell behandling mot lakselus

Vi viser til brev av 21. juni 2016 fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) med forslag til tiltak for å motvirke negative miljøeffekter av medikamentell behandling mot lakselus.

NFD foreslår å innføre nye tiltak rettet mot oppdretter og brønnbåteiere for å beskytte miljøet. Endringsforslagene innebærer i hovedsak krav til hvor tømning av behandlingsvann fra brønnbåt i forbindelse med medikamentell behandling mot lakselus kan eller ikke kan foregå, krav knyttet til bruk av kitinsyntesehemmere og krav til vurdering av risiko for negative miljøeffekter og risikoreduserende tiltak ved behandling mot lakselus. NFD ønsker synspunkter fra høringsinstansene både på forslag om droppsoner og forslag om forbudssoner for tømning av behandlingsvann fra brønnbåt. Videre bes det om innspill på om det er ønskelig og mulig å sette et krav om maksimal restmengde kitinsyntesehemmer i bunnsedimenter, og eventuelle innspill knyttet til metode og deteksjonsgrenser.

Miljødirektoratet er enig i at det er behov for tiltak for å redusere miljørisikoen knyttet til utslipp av legemidler som brukes mot lakselus, og ser positivt på at NFD foreslår nye reguleringer. Nedenfor finner dere våre kommentarer til de enkelte delene av forslaget. Som kommentarene viser, anbefaler vi enkelte endringer.

Kommentarer til forslag om krav til tømning av badebehandlingsvann fra brønnbåt - endringer i transportforskriften

Miljødirektoratet støtter forslaget om å forskriftsfeste krav om at tømning av badebehandlingsvann til sjø fra båt eller lekter kun skal skje ved akvakulturanlegget eller i droppsoner fastsatt i forskrift av Fiskeridirektoratet.

Det alternative forslaget om forbudssoner, vil etter vårt syn ikke gi myndighetene tilstrekkelig oversikt over og kontroll med hvor utslippene finner sted. Spesielt gjelder dette hvis slike forbudssoner begrenses til å omfatte aktive rekefelt eller gytefelt som vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy. Vi viser til at det allerede følger av akvakulturloven § 12 at vare- og tjenesteprodusenter til akvakulturnæringen skal utføre sine oppdrag og tjenester på en miljømessig forsvarlig måte og at Fiskeridirektoratet i pressemeldinger både i 2014 og 2015 har presisert at

dette innebærer at brønnbåter ikke må tømme avlusningsvannet i nærheten av rekefelt. Vi har vanskelig for å se at man oppnår noe ytterligere ved å forskriftsfeste dette.

Etter vårt syn er det svært viktig at en forskriftsregulering av tømning av badebehandlingsvann til sjø tar hensyn til at også andre naturverdier kan være utsatt for risiko for negative effekter ved utslipp av behandlingsvann med legemidler. Dette tilsier at myndighetene bør ta positivt stilling til om et område er egnet for utslipp av badebehandlingsvann.

Vi er enige i at droppsoner fastsettes i forskrift og er positive til forslaget om at Fiskeridirektoratet fastsetter forskriften(e) etter samråd med miljømyndigheten. Forutsetningen om at droppsonene skal utpekes etter samråd med miljømyndigheten bør komme klart til uttrykk i selve forskriften. For å sikre at saken er tilstrekkelig opplyst forutsetter vi at høringsprosessen forut for fastsettelse av droppsonene gir andre berørte myndigheter, organisasjoner og publikum tilstrekkelig tid til å uttale seg. En god høringsprosess tror vi også vil øke droppsonenes legitimitet. Blant annet på denne bakgrunn tror vi ikke at det er realistisk at de foreslåtte endringene i forskrift om transport av akvakulturdyr trer i kraft 1. januar 2017.

I forslaget er badebehandlingsvann definert som vann i brønnbåt eller lekter som er tilsatt legemidler for behandling av fisk. Det er kjent at det brukes store mengder hydrogenperoksid til behandling mot lakselus i brønnbåt, men det kan også være andre legemidler som brukes eller som vil bli tatt i bruk på denne måten. De ulike midlene kan ha ulike effekter på miljø. For den enkelte droppsonen, mener vi derfor det bør spesifiseres i forskrift at det bare er tillatt å slippe ut avlusningsvann som inneholder navngitte legemidler eller grupper av legemidler, og at det i prosessen før fastsettelse av de enkelte droppsoner, vurderes hvilke midler som kan tillates ut i fra forholdene på stedet. Her bør også eventuelle kombinasjonseffekter av flere legemidler tas med i vurderingen.

NFD tar i høringsnotatet opp at det vil være tidkrevende for Fiskeridirektoratet å forskriftsfeste droppsoner, pga. arbeid med å identifisere, vurdere og utpeke en rekke slike områder langs kysten. Vi mener oppdrettsselskapene bør gis ansvaret å skaffe mye av faktagrunnlaget, jf. prinsippet om at forurenser skal betale. En mulighet er å pålegge undersøkelser med hjemmel i akvakulturloven § 24 annet ledd. En annen mulighet er å legge opp en søknadslignende prosess, der det er opp til oppdrettsselskapene å sende inn forslag til droppsoner, ledsaget av nødvendig dokumentasjon.

Det er viktig at myndighetene holder oversikt over utslipp av legemidler i droppsonene, blant annet for å ha kontroll med at området ikke overbelastes i forhold til det som ble lagt til grunn da droppsonen ble utpekt. Dette kan ivaretas gjennom en rapporteringsordning.

Som NFD påpeker i høringsnotatet, har Klima- og miljødepartementet vurdert at forslaget ikke er i strid med dumpforbudet i OSPAR-konvensjonen. Hvis NFD beslutter at tømning av badebehandlingsvann til sjø fra båt eller lekter kun kan skje ved akvakulturanlegget eller i droppsoner, ligger forholdene godt til rette for å lovliggjøre slike utslipp etter forurensningsloven på generelt grunnlag. Det følger av forurensningsloven § 7 første ledd at det er forbudt å forurense med mindre man har et særskilt rettsgrunnlag. Ett slikt rettsgrunnlag er forurensningsloven § 8 tredje ledd, som slår fast at forurensninger som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper kan finne sted uten tillatelse etter forurensningsloven § 11. Om et enkeltutslipp er over eller under

terskelen i § 8 tredje ledd vil alltid bero på en konkret vurdering. For utslipp av badebehandlingsvann fra brønnbåter må man blant annet se hen til hvilke legemidler som finnes i badebehandlingsvannet, hvor store mengder det dreier seg om og hvor utslippet finner sted. Man kan ikke vurdere det enkeltstående utslipp isolert, men må se på samlet belastning i resipienten.

Siden en av hensiktene med NFDs forskriftsforslag er å tilrettelegge for fortsatt bruk av brønnbåt til avlusning, er det lite ønskelig om brønnbåtrederne/-førerne i det enkelte tilfellet må vurdere om utslipp ved akvakulturanlegget eller i en droppsone rammes av forurensningsforbudet og i så fall søke om tillatelse etter forurensningsloven. Miljødirektoratet foreslår derfor at det fastsettes et nytt fjerde ledd i den foreslåtte bestemmelsen i forskrift om transport av akvakulturdyr § 22a, der det fremgår at tømning av badebehandlingsvann som skjer i samsvar med annet og tredje ledd kan finne sted uten tillatelse etter forurensningsloven. Vi legger da til grunn at det som grunnlag for fastsettelse av droppsoner skal framskaffes tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag og gjøres grundige vurderinger av områdenes egnethet i samsvar med prinsippene i naturmangfoldloven, slik at de aktuelle utslippene ikke skal medføre uakseptable effekter i miljøet.

Et slikt nytt fjerde ledd i forskrift om transport av akvakulturdyr § 22a må fastsettes av Klima- og miljødepartementet og hjemles i forurensningsloven § 9.

Miljødirektoratet nevner for oversiktens skyld at utslipp fra oppdrettsmerder er regulert i tillatelsen som er gitt i medhold av forurensningsloven § 11 til den enkelte oppdrettslokalitet. Også utslipp av badebehandlingsvann med legemidler er omfattet av tillatelsen, selv om praksis har vært at det ikke settes utslippsgrenseverdier.

Kommentarer til forslag om vilkår for bruk av kitinsyntesehemmere - endringer i akvakulturdriftsforskriften

Miljødirektoratet støtter vilkårene som er foreslått i ny § 15 a i akvakulturdriftsforskriften for bruk av kitinsyntesehemmere.

Etter vår vurdering er det imidlertid tvilsomt om den foreslåtte reguleringen gir en tilstrekkelig begrensning av risikoen knyttet til spredning av kitinsyntesehemmere i miljøet. Det bør vurderes om det er behov for ytterligere begrensninger for å motvirke spredning og effekter på andre "non-target"-organismer enn reker, for eksempel krepsdyr.

NFD ønsker synspunkter på om det er ønskelig og mulig å sette et krav om maksimal restmengde kitinsyntesehemmere i bunnsedimenter, og eventuelle innspill knyttet til metode og deteksjonsgrenser. Miljødirektoratet mener det på sikt bør settes krav til undersøkelser av restmengde av legemidler i bunnsedimenter ved bruk av slike midler, og at det bør settes krav til at det ikke kan foretas ny behandling på lokaliteter der visse grenseverdier overskrides. Det bør imidlertid utredes nærmere hvilke konsentrasjoner kravene bør baseres på, og aktuelle metoder for prøvetaking og analyse. I første omgang bør dette utredes for aktuelle kitinsyntesehemmere.

Kommentarer til forslag som gjelder vurdering av miljøeffekter - endringer i akvakulturdriftsforskriften

Miljødirektoratet støtter intensjonen i forslaget til nytt femte ledd i akvakulturdriftsforskriften § 7 om beredskapsplan. Vi anbefaler imidlertid at NFD vurderer en annen plassering av kravet.

Beredskapsplaner omhandler vanligvis beredskap knyttet til akutte hendelser og krisesituasjoner (jf. også kravene til beredskapsplan i akvakulturdriftsforskriften § 7 andre, tredje og fjerde ledd). Bruk av legemidler i akvakulturanlegg er per i dag ikke av en slik karakter. Bruk av legemidler er mer å anse som en påregnelig del av virksomheten som det bør foreligge kunnskapsgrunnlag og vurderinger av som grunnlag for å ivareta miljøhensyn på en best mulig måte.

Behov for ytterligere oppfølging

Som NFD tar opp i høringsnotatet, har bruk av legemidler i kombinasjon vært økende. Effekter av kombinasjoner av medikamenter har vært lite undersøkt. Enkelte kombinasjoner vurderes å ha høy risiko for negative effekter på "non-target-organismer". Miljødirektoratet mener det er behov for å vurdere ytterligere tiltak og virkemidler for å ivareta miljøhensyn utover det foreliggende forslaget fra NFD, og at myndighetene bør samarbeide om videre oppfølging.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Cecilie Kristiansen
seksjonsleder

Anne Kathrine Arnesen
sjefingeniør

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi:
Klima- og miljødepartementet